

Az AIFSZ képzés beindulásában és működésében szerepe van a főiskolának. Ez a főiskola azonban nem a középiskola közelében van, hanem nagyon is távol tőle, sőt a Duna másik oldalán.

A főiskola szerepe

Joggal merül fel a kérdés, hogy a szakközépiskola miért nem egy közelebbi, régió belüli egyetemmel vagy főiskolával vette fel a kapcsolatot (Nyíregyháza, Debrecen). Az igazgató szerint a kérdéses időszakban nem volt kellő érdeklődés a dolog iránt, de más okokat is említett (pl. a személyes kötődést, a képzési területek hasonlóságát).

Ám úgy gondoljuk, hogy van a dolognak egy, ha úgy tetszik szimbolikus jelentőségű oldala is. A két iskola sok szempontból nagyon hasonlít egymásra, mondhatni ugyanazon az úton járnak, csak egyikük kicsit előrébb tart. A főiskola technikumként kezdte meg működését. Majd egy távoli, nehézipari képzést adó egyetemhez (Miskolc) kapcsolódott, annak lett kihelyezett kara. Végül önálló főiskolaként vált le az anyaintézményről. Mindezt itt is a régi képzési kínálat átalakítása, a gazdasági és informatikai profil létrehozása kísérte. A campus új épületei, a főbejárat melletti „Polytechnics” felirat már-már feledtetik velünk, hogy egykori középiskolában járunk.

Ugyancsak beszédek a két város bemutatásának párhuzamai is: *„Amikor megjönnek a fiatalok a városba, akkor nyüzsgő a város, tehát gazdasági értelemben biztos, hogy föllendíti a kisebb környező cégeket.”* (Dunaújváros)

„Ilyenkor, mikor megkezdődik a tanév, akkor látszik az utcák forgalmán is, meg az üzletek forgalmán is.” (Mátészalka)

A két város, a két iskola kapcsolatában a tudatos választás indokain kívül látni vélünk egy mélyebb, az intézmények hasonlóságában rejlő szálát, mely az egymásrautaltság tudatát is erősíti, de amire kevésbé reflektálnak az interjúk. Megragadhatók viszont a beszámolók utalásaiban, illetve az intézmények történetének és környezetének párhuzamaiban.

Szabó Péter Csaba

Az erdélyi magyar iskoláskorú népesség alakulása 1990–2020 között

Jelen tanulmány az erdélyi magyar iskoláskorú népesség számának alakulását vázolja fel, melynek vizsgálata azért elengedhetetlen, mert meghatározza az anyanyelvi iskolahálózat, képzési kínálat mennyiségi expanziójának felső határát. A magyar iskoláskorú népesség elemzése kell, hogy jelentse bármely tényfeltáró vizsgálat vagy oktatáspolitikai koncepció megalkotásának kiindulópontját, melyben csupán másodlagos fontosságú szerepet játszhat a teljes magyar populációhoz – melynek korösszetételében jelentős aránytalanságok mutatkoznak –, vagy a többségi nemzethez való viszonyítás.

Tanulmányomban ötvöztem a demográfiai trendek vizsgálatát az erdélyi magyar tanulók és hallgatók számának alakulásával. Egymásra vetítve a két adatot, objektív képet alkothatunk az erdélyi társadalom fiataljainak magyar tannyelvű képzéséről és továbbtanulási arányairól.

Az elemzésben használt adatok és arányok számításának kiindulási pontját a 2002-es népszámláláskor regisztrált magyar lakosok korévenkénti¹ bontása jelentette. Ezen adatok

¹ Ez megadta, hogy hány darab 0, 1, 2 stb. korú magyar nemzetiségű lakos él a vizsgált 17 megyében.

Erdély² és Bákó megye vonatkozásában állnak rendelkezésemre, ahol a romániai magyarság 99,1 százaléka él.

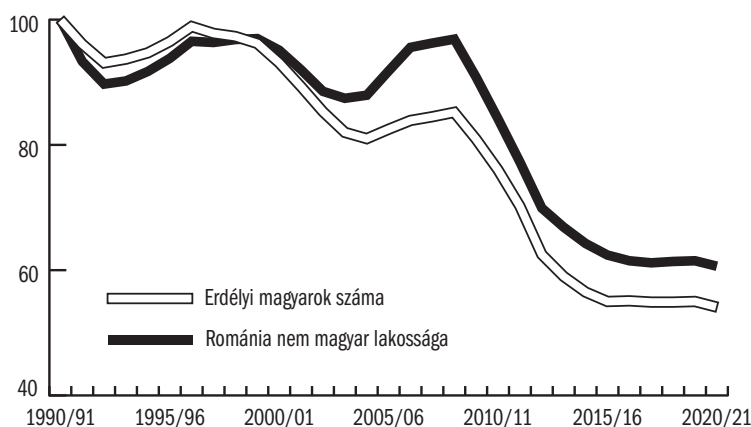
A népszámlálás alapján három iskolai korosztály időbeli alakulását számoltam ki: az általános iskolás, a középfokú és a felsőoktatás korú alappopuláció számát. Az adatok lehetőséget nyújtottak arra, hogy kalkulációt végezzek a korosztályok számának időbeni módosulására vonatkozóan is, így az általános iskolás alappopuláció számát 2008-ig, a középfokú oktatás népességét 2016-ig és a felsőoktatás korú fiatalok számát 2020-ig lehetett kiszámolni. Ezen adatok prognózisként értelmezhetőek azon tekintetben, hogy a népszámlálás a 2002-es évben Erdélyben és Bákó megyében élő magyar lakosság számát vette alapul és nem számolt az időközben bekövetkező fogyással, melynek okai lehetnek a migráció, elhalálozás stb.

Az erdélyi magyar iskoláskorú alappopuláció alakulása az országos trendek függvényében

A 2002. évi népszámlálás adatai alapján a Romániában élő magyar népesség száma 1992-es népszámláláskor regisztrált 1 624 959 lakoshoz képest 10 év alatt 1 434 377 főre apadt. Ez a kisebbségen belüli 11,7 százalékos fogyás, országos viszonylatban 0,4 százalékkal csökkentette a magyarok részarányát a teljes populáción belül, amely a korábbi 7,1 százalékról a jelenlegi 6,6 százalékra esett vissza.

Az erdélyi magyarság³ fogyásának egyik oka a születések számának drasztikus visszaesése, mely az elmúlt 15 évben közel 40 százalékkal csökkent. Kérdésként merült fel, hogy ez a népességcsökkenés csupán az erdélyi magyarság sajátossága, vagy országos tendenciáról van-e szó. Összehasonlítva a vizsgált három szinten (általános iskoláskorú népesség, középiskolás korú népesség, felsőoktatás korú népesség) az erdélyi magyar iskoláskorú populáció számának alakulását Románia nem magyar lakosságának⁴ fogyásával, hasonló trendek mutatkoztak.

1. ábra: A felsőoktatás korú populáció csökkenése 1990–2020 között (százalék)

Forrás: Saját számítás a 2002-es népszámlálás adatai alapján.

2 Erdély alatt értem a történelmi Erdély területét, a Partiumot és a Bánságot együttvéve.

3 Az egyszerűség kedvéért a tanulmány további részében erdélyi magyarságnak fogom nevezni Erdély és Bákó megye magyar lakosságát, annak ellenére, hogy földrajzi értelemben különálló egységet alkotnak.

4 Korévenkénti bontásban csak az országos szintű adatok (külön a román nemzetiségű lakosságra nem közöltek adatokat) és a magyar lakosság adatai állnak rendelkezésemre. Számításomban az országos adatokból kivontam a magyar populáció számát, így végeztem el az összehasonlítást.

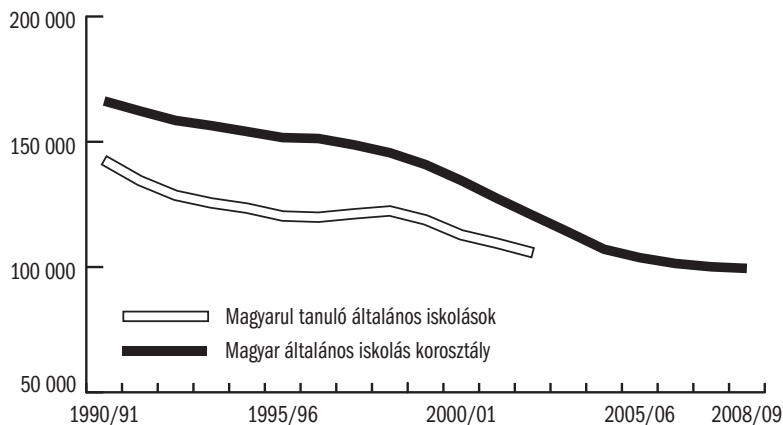
Mindkét vizsgált populáció esetében az 1990-es korosztály létszámát tekintettem 100 százaléknak, és ehhez viszonyítva számoltam ki 2020-ig minden tanév vonatkozásában a fogyás százalékos csökkenését. Ennek alapján megfigyelhető, hogy a Romániában élő nem magyar nemzetiségű felsőoktatás korú fiatalok aránya is nagymértékben csökken, 1990–2020 között 39,37 százalékkal, azonban a magyarság körében a fogyás mintegy 6,5 százalékkal magasabb.

Ez a tendencia, a másik két vizsgált korosztály esetében is hasonlóan alakul, így az általános iskolai és középfokú oktatásban is 6 százalék illetve közel 8 százalékkal kevesebb magyar gyermek lesz, mint Románia nem magyar lakosságának körében. A különbség elsősorban a falusi gyerekek fogyásának eltérő üteméből származik, a rurális környezetben élők körében a magyar nemzetiségű fiatalok száma szignifikánsan gyorsabban csökken, mint a többségi nemzeté.

Az erdélyi magyar általános és középfokú oktatás alappopulációjának alakulása 1990–2016 között

A 90-es években a magyar lakosság körében a természetes szaporulat csökkenése elsősorban a korábbi születésszabályozás megszűnésének és a Magyarországon is tapasztalható „modernizációs hatásnak” a következménye, melyhez még a migráció is hozzájárult. Ezek eredménye az általános iskolai korosztály számának gyors apadásában tapasztalható legkorábban, mely 1990-től kezdve 28 százalékkal csökkent, majd 2008-ig további 12 százalékos fogyást ér el. Ezt pedig már nem a közeljövő, hanem a jelen realitásként kell kezelni, mely következményekkel jár a magyar tannyelvű iskolahálózatra és a pedagógusokra is.

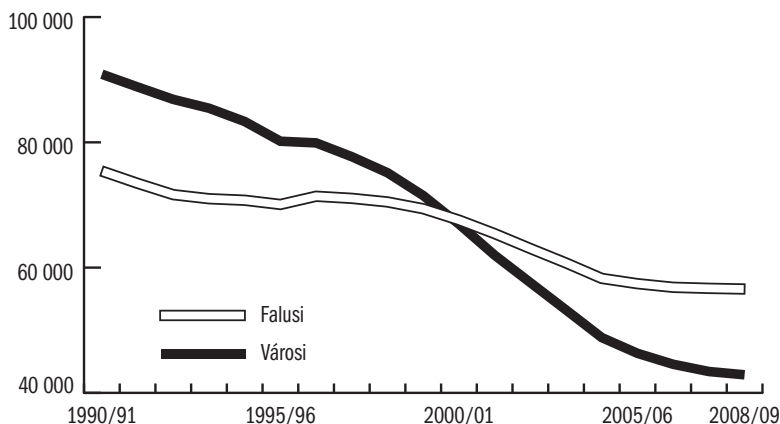
2. ábra: Az általános iskolás korosztály létszámának csökkenése 2008-ig és a magyar tannyelvű általános iskolások száma

Demográfiai adatok forrása: Saját számítás a 2002-es népszámlálás adatai alapján.

Oktatási adatok forrása: Murvai László (ed) (2001) *Minorități și Învățământ în România – Anul școlar 2000–2001*. Kolozsvár, Studium Kiadó; Murvai László (2002) *A számok hermeneutikája. A romániai magyar oktatás tíz éve 1990–2000; A Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága*. Murvai László (ed) (2002) *Timput prezent în Învățământul Minorităților Naționale din România*. Kolozsvár, Studium Kiadó; Murvai László (ed) (2003) *Dimensiuni ale Învățământului Minorităților Naționale din România*. Kolozsvár, Studium Kiadó.

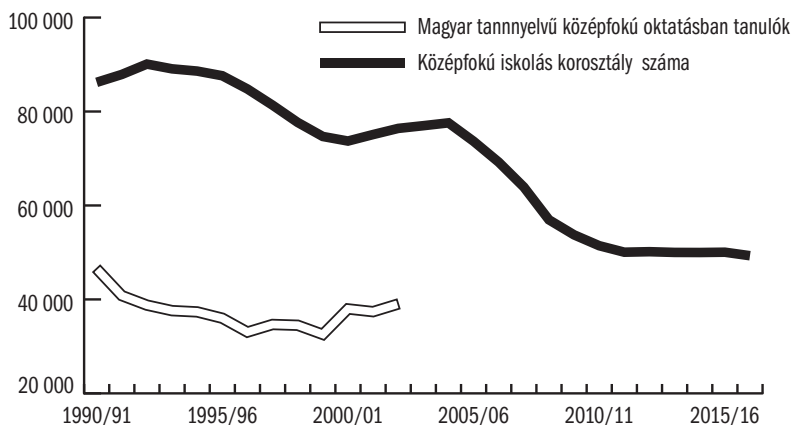
3. ábra: A városi és falusi általános iskolás korosztály arányának változása

Forrás: Saját számítás a 2002-es népszámlálás adatai alapján.

A fogyás egyik jellemzője, hogy az ezredforduló környékén megváltozott a városi és falusi gyerekek aránya, így az általános iskolás korosztály több mint 60 százaléka rurális környezetben él, mint az a 3. diagramban is látható. Ez nem csupán a városi általános iskolákra nézve jár következményekkel, de a falusi környezetben működőkre is. Ez utóbbiakra jóval nagyobb felelősség hárul a jövőben az oktatás színvonalának emelése tekintetében, hiszen Erdély potenciális értelmiségi rétegének (a felsőoktatási alappopuláció) meghatározó százaléka innen fog származni, alig 5 év múlva már csak 42 882 városi általános iskoláskorú fiatal lesz összesen egész Erdélyben, szemben az 1990/1991-es tanévben regisztrált 90 873 fiatallal.

4. ábra: Az középfokú oktatás alappopulációjának csökkenése 2008-ig és a magyar tannyelvű középfokú oktatásban tanulók száma

Forrás: Lásd 2. ábra.

A 2004/2005-ös tanévtől a középfokú iskolás korosztály számának alakulása negatív tendenciát jelez, 16 év alatt összesen 42 százalékkal csökken a 14–18 éves magyar gyerekek

száma. A vizsgált korosztály 51 százaléka tanul magyar tannyelvű képzésben. A statisztikai adatszolgáltatás hiányosságai miatt sajnos a fennmaradó 49 százalék nagy részéről nem tudjuk, hogy továbbtanulnak-e román tannyelvű iskolákban, vagy az általános iskolát követően abbahagyják a tanulást. Az országos adatok szerint a 90-es években átlagban 65 százalékos⁵ volt a továbbtanulás, ami azt valószínűsíti, hogy a magyar fiatalok is körülbelül hasonló arányban kerülnek be a középfokú iskolarendszerbe. Ennek alapján 51 százalékuk magyarul, 14 százalékuk románul tanul, a fennmaradó 35 százalék pedig lemorzsolódik, nem folytatja tovább tanulmányait a kötelező 8 osztály elvégzése után.

Amennyiben a korábbi tendencia folytatódik, és marad az 51 százalékos továbbtanulási arány a magyar tannyelvű képzésben, úgy hat év múlva már csak 25 700 középfokú oktatásban résztvevő diákja lesz az erdélyi magyar társadalomnak, kikből 19 500 fog érettségit nyújtó gimnáziumi vagy szakközépiskolai képzésben részesülni. Ez pedig korlátot szab a magyar tannyelvű felsőoktatás mennyiségi fejlesztésének, hiszen már napjainkban 11000-rel több magyar hallgató⁶ van, mint amennyi potenciálisan lehet 10 év múlva.

Természetesen ez a számítás előrejelzésként értelmezhető, mert csak a magyar tannyelvű képzésben tanuló diákok számbeli alakulását tudta alapul venni, illetve feltételezte, hogy változatlanok maradnak az 1990–2003 között átlagban tapasztalt beiskolázási arányszámok, valamint a középiskolai és inas/szakiskolai oktatás közötti részvételi arány.⁷

Az előrejelzés bekövetkeztét azonban tovább erősíti két tendencia, melyek egymással szoros összefüggést mutatnak: az általános iskolás korosztályhoz hasonlóan, középfokon is megváltozik a városi és falusi gyerekek aránya 2007-től; ezzel párhuzamosan a 90-es évek közepétől fokozatosan csökken a szakközépiskolákban és gimnáziumokban tanulók száma és megnő a szakmunkás és inasiskolás diákok létszáma. Ez utóbbi növekedését nem lehet egyértelműen a falusi gyerekek arányának növekedésével magyarázni, mert magyar tannyelvű szakiskolás és inasiskolás osztályok száma is csak ettől a periódustól kezdve nő meg, elsősorban a politikai nyomásgyakorlás következményeként. Az érettségit nyújtó középiskolák tanulóinak csökkenését azonban összefüggésbe lehet állítani a városi gyerekek fogyásával.

Tekintettel arra a demográfiai tényre, hogy 2007–2016 között megváltozik a városi-falusi gyerekek aránya, és ez utóbbiak nagy valószínűséggel nagyobb arányban fogják a gyakorlati képzést nyújtó szakmunkásképző iskolákat választani, mint az elméleti képzést nyújtó gimnáziumokat, valószínűleg a fentiekben előre jelzett 19 500 főnél nem lesz több magyar tannyelvű érettségit nyújtó képzésben végzett felsőoktatás korú fiatal Erdélyben 2010-ben.

A demográfiai adatok alapján érdemes elgondolkodni egy olyan oktatáspolitikai stratégia kidolgozásán, mely figyelembe veszi a fenti tendenciákat: szükség lehet a középfokú oktatás szerkezetének átalakítására, a falusi iskolák minőségi fejlesztésére, illetve a városi gimnáziumokhoz tartozó kollégiumi hálózat kibővítésére.

A felsőoktatás korú népesség alakulása

Összességében a vizsgált 30 év alatt, 1990–2020 között, 45,85 százalékos fogyás regisztrálható a felsőoktatás korú alappopulációban. A felsőoktatási intézmények 6 év múlva, 2010-

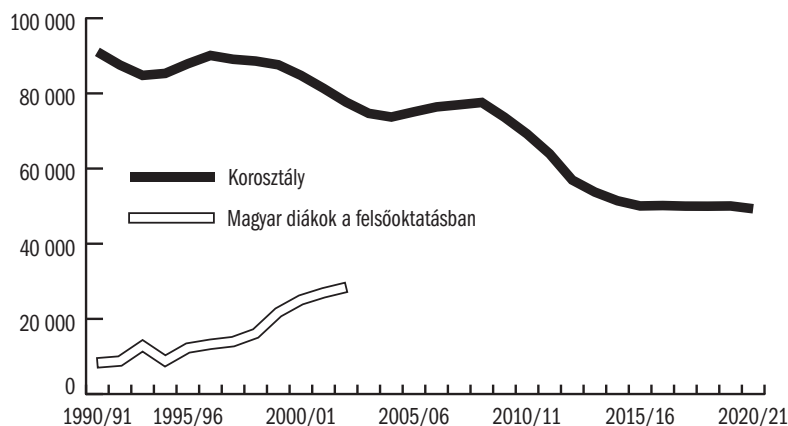
5 Saját számítás a demográfiai adatok és a középiskolások száma alapján.

6 A 2002/2003-as tanévben 30 543 erdélyi magyar fiatal tanult romániai és magyarországi felsőoktatási intézményekben.

7 A középiskolai és szakiskolai arány előrejelzéséhez a 2002/2003-as megoszlást vettem alapul, mely szerint a diákok 75 százaléka tanult középiskolában, 25 százalékuk pedig inasiskolai, szakmunkásképző és posztsekunder oktatásban.

ben fogják érzékelni az újabb csökkenést, melyet követően alig 5 év leforgása alatt szinte felére esik vissza majd az alapsokaság. Ezzel párhuzamosan megváltozik a falusi és városi felsőoktatás korúak aránya, így 60 százalékuk falusi származású fiatalokból fog állni, akik közül valószínűleg kevesebben jutnak el az érettségiig, és így annak lehetőségéig, hogy bekerüljenek a felsőoktatásban.

5. ábra: A felsőoktatás korú népesség létszámának csökkenése 2020-ig és a magyar hallgatók száma

Demográfiai adatok forrása: Saját számítás a 2002-es népszámlálás eredményei alapján.

Oktatási adatok forrása: Erdei Itala & Papp Z. Attila (2001) A romániai magyar hallgatók a felsőfokú képzésben. In: Romániai Magyar Évkönyv. Kolozsvár, Polis Könyvkiadó; Murvai, lásd 2. ábra. Ez utóbbi kiadványokban található diáklétszámokat kiegészítettük a Partiumi Keresztény Egyetem, az Erdélyi Magyar Tudományegyetem és Székelyen Kívüli Képzésekben tanuló magyar hallgatók számával, illetve a 2001/2002 és 2002/2003-as tanév vonatkozásában a Magyarországon tanuló romániai hallgatókéval is.

A 18–22 éves magyar egyetemista korú fiatalok 36 százaléka valamelyik felsőoktatási intézmény hallgatója. Ez nem túl magas arány, azonban ha figyelembe vesszük az érettségit nyújtó középfokú oktatásba járók számát, mely a hallgatói létszám felső határát jelenti, akkor már sokkal „kedvezőbb” arányt kapunk (6. ábra).

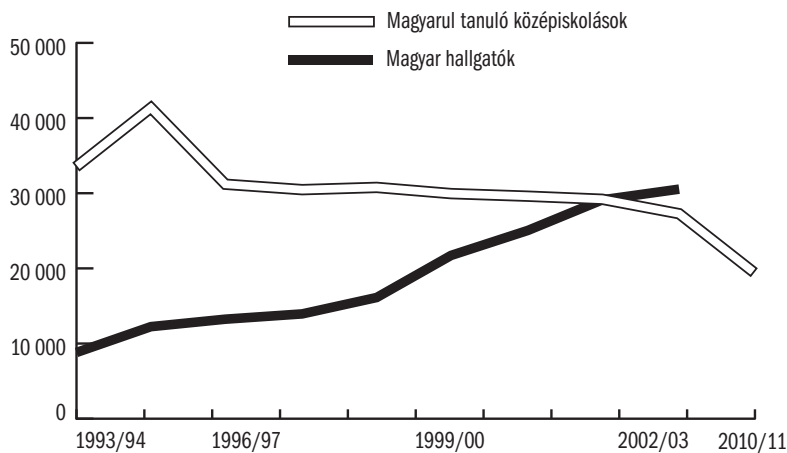
Kérdés azonban, hogy a fentiekben kirajzolódó kép, mennyire kedvező a romániai magyar felsőoktatásra, illetve az erdélyi társadalomra nézve. A számok azt mutatják, hogy a tavalyi tanévben az egyetemi/főiskolai hallgatók létszáma már meghaladta a magyar tannyelvű képzésben részt vett kibocsátó tömeget, ami azt jelenti, hogy gyakorlatilag szinte minden elméleti gimnáziumot és szakközépiskolát végzett diák a felsőoktatásban tanul napjainkban. Hozzá kell tenni, hogy ez nem csak azt jelenti, hogy a gyenge tanulmányi eredményeket elért gimnáziumi tanulók is egyetemet végeznek (főiskolai képzés alig van Romániában) de azt, hogy a szakközépiskolások is. Ez utóbbi képzés nem egyenértékű a magyarországi szakközépiskolákkal, mert színvonalában messze alulmarad az elméleti képzést nyújtó gimnáziumokról. Országos szinten 2001–2003 között a középiskolások 49 százaléka tanult elméleti gimnáziumban és 51 százalékuk szakközépiskolákban.⁸ Sajnos a magyarul tanuló diákok

⁸ Az adatok forrása „Starea invatamintului peruniversitar in anul scolar 2002/2003”. www.edu.ro

vonatkozásában nem állnak rendelkezésre az adatok hasonló bontásban, de valószínűleg hasonló arányban oszlanak meg, mint az országos átlag.

Kérdésként merülhet fel az olvasóban, hogyan haladhatja meg a felsőoktatásban tanulók száma a középiskolások számát? Ezt elsősorban azzal lehet magyarázni, hogy a diagramban csak a magyarul tanuló középiskolások száma szerepel, nem tartalmazza a román tannyelven tanulók számát. Ezt a számot csak becsülni lehet, a vonatkozó tanévben számításaim szerint körülbelül 8000⁹ magyar diák tanulhatott román tannyelvű gimnáziumban és szakközépiskolában.

6. ábra: A magyar tannyelvű szakközépiskolába/gimnáziumba járó fiatalok és a felsőoktatásban résztvevők aránya

Forrás: A középiskolások létszámokat lásd a 4. ábrán, a 2010-es létszám prognózis. A magyar hallgatók számát lásd az 5. ábrán.

A legnagyobb fogyás, mindhárom vizsgált korosztály tekintetében, a szörényvidéken, Dél-Erdélyben következik be, ahol esetenként a 60 százalékot is meghaladja egy-egy korosztály csökkenése. Különösen látványos a Kolozs megyei fiatalság számában bekövetkezett apadás, melynek eredményeként 2008-ra már csak 6384 magyar általános iskoláskorú gyermek lesz az egész megyében. Átlag körüli fogyást és átlag alatti fogyást a Székelyföld, Partium és Közép-Erdély néhány megyéjében, valamint az Erdélyen kívül eső Bákó megyében regisztrálható.

A romániai magyar felsőoktatás-korú fiatalok 85 százaléka 2020-ban gyakorlatilag 7 erdélyi megyéből fog származni: Hargita, Kovászna, Maros, Szatmár, Szilágy, Bihar és Kolozs megyékből.

⁹ A becslés kiindulópontját az országos adatok jelentették, melynek alapján a középiskolások korosztály 65 százaléka tanul középfokú oktatásban. Ez azt valószínűsíti, hogy a magyar középiskolások korú fiatalok 14 százaléka román tannyelvű oktatásban tanul, mely a 2002/2003-as tanévben 10 696 diákot jelentett. Amennyiben a magyarul tanuló diákokhoz hasonló a középiskolai és szak/inasiskolai képzésben való részvételük, akkor 8022 magyar diák tanult román tannyelvű gimnáziumban és szakközépiskolában a vizsgált tanévben.

1. táblázat: Az iskolai korosztályok fogyásának mértéke területi bontásban

Megye	Általános iskolai korosztály			Középiskolás korosztály			Felsőoktatás korú alapsokaság		
	1990	2008	Fogyás (%)	1990	2016	Fogyás (%)	1990	2020	Fogyás (%)
Bákó	502	423	15,74	273	208	23,81	259	208	19,69
Szilágy	6 220	4 546	26,91	3 405	2 222	34,74	3 700	2 222	39,94
Beszterce-N.	1 769	1 218	31,15	1 017	595	41,49	1 186	595	49,83
Hargita	35 446	23 557	33,54	17 517	11 773	32,79	17 353	11 773	32,15
Szatmár	15 058	9 777	35,07	8 487	4 854	42,81	8 673	4 854	44,03
Kovászna	20 659	13 217	36,02	10 491	6 748	35,68	11 340	6 748	40,49
Maros	26 154	16 458	37,07	13 997	8 082	42,26	14 823	8 082	45,47
Krassó-Sz.	478	283	40,79	275	138	49,82	343	138	59,76
Bihar	18 216	10 666	41,45	9 691	5 226	46,07	10 125	5 226	48,38
Máramaros	4 712	2 724	42,19	2 632	1 290	50,99	3 078	1 290	58,08
Arad	4 527	2 393	47,14	2 717	1 214	55,32	3 076	1 214	60,53
Hunyad	2 165	1 091	49,61	1 278	505	60,49	1 665	505	69,66
Fehér	2 274	1 143	49,74	1 192	592	50,34	1 246	952	23,59
Szeben	1 613	798	50,53	869	403	53,62	1 024	403	60,64
Brassó	5 292	2 559	51,64	2 806	1 255	55,27	3 389	1 255	62,96
Temes	5 351	2 226	58,40	2 556	1 068	58,22	3 193	1 068	66,55
Kolozs	15 846	6 384	59,71	7 007	3 131	55,32	7 585	3 131	58,72
Összesen	166 282	99 463	40,18	86 210	49 304	42,81	91 058	49 304	45,85

Tények és következmények

Tények

A születések száma drasztikusan lecsökkent a 90-es évek folyamán, a negatív trend csak az elmúlt pár évben lassult le, évi 11–12 000 gyermek születésére korlátozódva.

Ennek következményeit napjainkban az általános iskolások számának fogyásában érzékeljük az erdélyi magyar társadalom, mely 1990–2008 között 42 százalékos csökkenést ér el. Az elkövetkező 10 évben azonban ez eléri a középfokú oktatást és a felsőoktatást is, ez utóbbi esetében a felsőoktatás korú fiatalok számának 45 százalékos csökkenésre kell számítani.

Megfordult a városi és falusi gyerekek aránya, így az oktatás minden szintjén előbb vagy utóbb az adott korosztály 60 százaléka rurális környezetből fog származni.

Következmények

Általános iskolai szint: egyrészt a városi általános iskolás gyerekek számának 60 százalékos csökkenése a magyar iskolák vagy magyar tagozatok bezárásához vezethet, illetve munkanélküli pedagógusokat eredményezhet. Ennek legsúlyosabb következményei a szórányvidéken lesznek: nem lesz meg a minimális gyereklétszám, amellyel magyar tannyelvű osztályt lehet indítani. Másrészt a falusi általános iskolák végzettjei fogják a középiskolások utánpótlásának 60 százalékát biztosítani. Ehhez szükséges a rurális környezetben működő általános iskolák minőségi és infrastrukturális fejlesztése. Csak példaként említeném meg,

hogy a falusi elemi iskolák minimum 60 százaléka még önálló telefonvonallal, 40 százalékuk pedig könyvtárral, 79 százalékuk számítógéppel sem rendelkezik.¹⁰

Középiskolai szint: egyrészt a középfokon továbbtanulók aránya valószínűleg nagyobb arányban fog csökkenni, mint azt az adott korosztály csökkenése indokolná, amely amúgy is 42 százalékot ér el 2017-re. Ezt a feltevés abból következik, hogy a falusi származású fiatalok általában alacsonyabb számban tanulnak tovább középfokon, mint a városi származásúak. Ezen belül pedig csökkenni fog a középiskolai végzettség aránya, a 90-es évek elejétől napjainkig megfigyelhető trendnek megfelelően. Így *2010-ben nagy valószínűséggel nem lesz több, mint 19 500 magyar tannyelvű középiskolába járó fiatal, ami évi 5000 érettségizőt jelent a legkedvezőbb esetben is*. Ez pedig 11 000 fővel kevesebb, mint a 2002/2003-as tanévben felsőoktatásban tanuló magyar fiatalok száma.

Felsőoktatás: a keresleti és kínálati oldal egyensúlyának felbomlása már napjainkban is érzékelhető. A nemzetközi trendekhez hasonlóan, a felsőoktatási expanzió, melynek értelmében ma már az erdélyi magyar szakközépiskolások és gimnazisták szinte mindegyike egyetemre/főiskolára jár, a felsőoktatás minőségének lecsúszását, és a diplomák elértéktelenedését eredményezi.

A jelenlegi szakok és képzések stratégiai átgondolására van szükség, elsősorban a pedagógiai szakok esetében, melyet az általános és középiskolai alappopuláció számának csökkenése indokol.

Középtávon javasolt a jelenlegi egyetemi képzések minőségi fejlesztésére helyezni a hangsúlyt és a törvényes lehetőségek függvényében olyan gyakorlatorientált főiskolai képzések indítását kezdeményezni, mely a rurális térségből származó fiatalok igényeihez igazodik.

Erdei Itala

¹⁰ Az adatok forrása: Erdei Itala (2003) Erdély. In: A magyar nyelvű képzést folytató határon túli oktatási intézmények összehasonlító vizsgálata. Gyorsjelentés. Készült „A magyar nyelvű oktatási intézmények munkaerőpiaci kihívásai a Kárpát-medencében” c. konferenciára, Budapest.